

قنات‌های زنجان در عطش نگاه مسئولان هستند#۴۷؛ قنات‌های زنجان را دریابید

با وجود اهمیت ملموس قنات‌ها در تامین آب مورد نیاز روستاها و حتی نقاط شهری، تعدادی از آنها در سایه بی توجهی و عدم استفاده درست، خشک و متروکه شده‌اند.

به گزارش سایت خبری پرسون از زنجان، حفر قنات و تامین آب به وسیله آن یکی از روش‌های مقابله با خشکسالی است که ایرانیان برای دستیابی به یک منبع پایدار آب، آن را ابداع کرده‌اند و همین قنات‌ها مظهر و مبدا تشکیل بیشتر شهرها و روستا شده‌اند. اما در طول دهه‌های اخیر از یک سو کاهش چشمگیر مقدار بارندگی و از سوی دیگر استفاده بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی و حفر چاه‌های مجاز و غیرمجاز سبب کاهش آبدهی آن‌ها شده است.

توسعه شهرنشینی نیز خود عاملی دیگر برای مرگ تدریجی قنات‌ها شده است چرا که در گذشته قنات‌ها دارای حریم بودند و اجازه نفوذ به محدوده آن‌ها وجود نداشت اما در دهه‌های اخیر ساخت و ساز در این محدوده‌ها شدت گرفت و گاهی حتی کالبد قنات‌ها نیز به طور کل از بین رفت به طوری که گاهی حتی بناهای اداری و تجاری بر روی تونل‌ها آن احداث شد.

با این حال در استان زنجان نیز به دلیل موقعیت قرارگیری آن در منطقه نیمه‌خشک و کوهستانی حفر قنات و استفاده از آب‌های زیرزمینی از قدیم‌الایام مورد توجه قرار گرفته است به طوری که در این استان ۷۹۲ رشته قنات در نقاط مختلف استان حفر شده اما متأسفانه به دلیل عوامل متعددی همچون حفر چاه‌های مجاز و غیرمجاز در شعاع تاثیر قنات، عدم لایروبی سالانه، بلا استفاده ماندن آن‌ها، کم آبی و کاهش بارندگی سبب شده تا در طول سالیان قنات‌ها خشک و تخریب شوند و گاهی حتی جزء کانال‌های متروکه چیزی از آن‌ها باقی نماند.

این در حالی است که اگر آب‌های سطحی بالادست این قنات‌ها کنترل می‌شد آب به داخل زمین نفوذ کرده و تغذیه می‌شد و بهره‌برداران به ترویج استفاده درست از این منابع تشویق می‌شدند که این امر در نهایت رونق زندگی در اطراف قنات‌ها را در پی داشت. اما در کنار خشکسالی و کمبود بارندگی، کمبود آب شرب نیز در بسیاری از روستاهای زنجان تبدیل به یک مسئله کلیدی شده که اگر از این قنات‌های فعال استفاده درست انجام می‌گرفت می‌توانست تا حدودی در تامین آب شرب نیز موثر باشد.

اما با توجه به اینکه مسئولان اذعان دارند میزان بارش‌ها در زنجان نسبت به مدت مشابه سال گذشته بیش از ۴۰ درصد کاهش یافته است و امسال چالش کمبود آب در روستاها جدی خواهد بود، سوالی که ذهن را درگیر می‌کند این است که آیا در جهت تامین آب شرب در روستاهایی که مشکل تامین آب دارند برنامه‌ریزی برای استفاده از آب قنات‌ها وجود دارد؟ آیا ترمیم و لایروبی بر روی قنات‌های فعال انجام خواهد گرفت؟

اسماعیل افشاری، مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان زنجان در گفت‌وگو با تسنیم با اشاره به اینکه ۷۹۲ رشته قنات در استان وجود دارد که اکثر آن‌ها قنات‌های کوچک چند ده متری‌اند اظهار داشت: میزان دبی آب خروجی از این قنات‌ها سالانه ۴۵ میلیون متر مکعب است که یک سوم از حجم آب خروجی استفاده بهینه می‌شود.

وی با بیان اینکه در حال حاضر قنات‌های محدودی همچون دهه‌های گذشته در حال تامین آب شرب در روستاها هستند، افزود: ۷۳ درصد قنات‌های استان هم‌اکنون فعال است اما حفر چاه‌های عمیق در بسیاری از روستاها سبب خشک و بلا استفاده شدن قنات‌ها شده است.

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان زنجان با بیان اینکه افت سطح سفره‌های آب زیرزمینی سبب خشک شدن قنات‌ها شده است، گفت: به منظور بهسازی و بهبود کمک به معیشت مردم، لایروبی قنات‌های فعال با همکاری سازمان جهاد کشاورزی انجام می‌شود.

وی با اشاره به اینکه قنات کهریز سجاس با طول شش کیلومتر جزء طولانی‌ترین قنات‌ها در استان است گفت: عمیق‌ترین چاه نیز با عمق ۵۰ متر در روستای اسلام آباد شهرستان خداآبند قرار گرفته است.

افشاری با اشاره به اینکه بیشترین قنات‌های استان در شهرستان زنجان و سلطانیه قرار دارد، تصریح کرد: پر آب‌ترین قنات در شهرستان خداآبند، معجزات زنجان و عباس‌آباد سلطانیه قرار دارند که آب‌دهی ۱۰۰ لیتر در ثانیه دارند و آب این قنات‌ها در تامین آب مورد نیاز شرب و کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

وی با اشاره به اینکه ساخت و سازها در سطح شهر سبب شده تا برخی از قنات‌های موجود متروکه شوند گفت: با این حال تعدادی از قنات‌ها در منطقه غرب زنجان با توجه به بالا آمدگی آب احیا شده و آب‌دهی مناسبی نیز دارند با این حال این عامل مشکلاتی را برای شهروندان ایجاد کرده است که دلیل اصلی این امر تخریب قنات در طول سالیان متمادی در اثر شهرسازی بوده است.

با این وجود با توجه به اینکه کمبود آب در تمام نقاط استان مشهود است و امسال نیز بارندگی با کاهش مواجه شده است انتظار می‌رود با برنامه‌ریزی

مناسبی که مسئولان متولی خواهند داشت علاوه بر لایروبی قنات‌های فعال، مدیریت مناسبی بر آب قنات‌ها نیز انجام بگیرد تا علاوه بر استفاده بهینه از آب خروجی نیاز به این مایه حیات نیز تا حدودی در روستاها مرتفع شود.

منبع: تسنیم